



BOSHLANGICH TA'LIM O'QITUVCHILARINING EKOLOGIK KOMPETENTLIGINI STEAM TA'LIMI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Mustarova D. E.

*Surxondaryo viloyati Sho'rchi tumani MMTBga qarashli 48-maktabning
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi*

Tayanch so'zlar: ekologiya, kompetensiya, takomillashtirish, steam ta'lim, fanlararo yondashuv, o'qituvchi, ijodiy loyihalar, ekologik madaniyat, boshlang'ich ta'lim.

Ключевые слова: экология, компетентность, совершенствование, паровое образование, междисциплинарный подход, педагог, творческие проекты, экологическая культура, начальное образование.

Key words: ecology, competence, improvement, steam education, interdisciplinary approach, teacher, creative projects, environmental culture, primary education.

Kirish. XXI asr jahonda ta'limni modernizatsiya qilish va yangilash yo'llaridan biri bu steam ta'lim tizimini rivojlantirishdir. Uni amalga oshirishning asosiy maqsadi o'qituvchi va talabalarning tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish zarurligini hisobga olgan holda steam tarmoqlari o'rtasidagi aloqalarni o'rnatish asosida, texnik va tabiiy fanlar ta'limini rivojlantirish orqali bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilar imkoniyatlarini kengaytirishdir[1]. Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining dunyoqarashi va qadriyatlarini shakllantirishda asosiy rol o'ynaydigan boshlang'ich o'qituvchilarning ekologik kompetensiyasini oshirish alohida ahamiyatga ega. Ushbu maqsadga erishish uchun samarali yondashuvlardan biri steam tayyorlash (fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika). steam education boshlang'ich ta'limda yekologiya va kompetensiya tushunchalarini birlashtirish, o'qituvchilik mahoratini oshirish va ekologik madaniyatni kengaytirish imkonini beruvchi fanlararo yondashuvni taklif yetadi. steam treningining bir qismi sifatida o'qituvchilar o'qitishning innovatsion usullari, shu jumladan ekologik muammolarga sho'ng'ish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga hissa qo'shadigan ijodiy loyihalar bilan tanishadilar. Ushbu yondashuv o'qituvchi va talabaning o'zarota'sirini ta'minlaydi, ekologik madaniyatni shakllantirish va atrof-muhitga ongli munosabatni yoshligidan rag'batlantiradi.



Ushbu maqola boshlang'ich ta'lim sharoitida yangi o'qituvchilarning ekologik vakolatlarini oshirish uchun steam treningining ahamiyati va samaradorligini o'rganadi.

Adabiyotlar tahlili boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasini yaxshilash uchun steam metodologiyasining samaradorligini tasdiqlaydi. Jumladan, L.V.Moiseeva, Yu.G.Nikitina boshlang'ich sinf o'quvchilarining ekologik kompetensiyasini shakllantirish, ishida o'qituvchilarning ekologik kompetensiyasini shakllantirish uchun boshlang'ich sinflarda steam ta'limini joriy etish tajribasi batafsil ko'rib chiqilgan. Muallif yekologiyani o'qitish uchun zarur bo'lgan pedagogik mahorat va bilimlarni rivojlantirish uchun ilmiy fanlar, texnologiyalar, san'at va matematikani birlashtirish muhimligini ta'kidlaydi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining yekologiya sohasidagi ekologik ongni rivojlantirish uchun fanlararo yondashuv, ijodiy loyihalardan foydalanish va ilmiy fanlarning o'quv jarayoni samaradorligini rivojlantiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Steam ta'limiga asoslangan boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasini takomillashtirish bo'yicha tadqiqot metodologiyasi quyidagi bosqich va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. 1. Tadqiqot maqsadlarini aniqlash, 2. Adabiyotlar tahlili, 3. O'quv dasturini ishlab chiqish, 4. Dasturni amalga oshirish va ma'lumotlarni yig'ish, 5. Ma'lumotlarni tahlil qilish, 6. Natijalar va xulosalarning talqini, 7. Natijalarni muhokama qilish va tarqatish.

Хўш, steam таълимига асосланган бошланғич мактаб ўқитувчиларининг экологик компетенциясини яхшилашга ёндашув функцияларини кўриб чиқайлик. Мен ушбу маълумотни жадвал шаклида тақдим етаман:

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining ekologik kompetentligini steam ta'limi asosida takomillashtirish yondashuv funksiyalari

Vazifalari	Tavsif
Motivatsion	guruh mashg'ulotlari o'qituvchilarning yekologik kompetensiyalarini rivojlantirish uchun ichki motivatsiyasini oshiradi, chunki u ixtiyoriylik, hamkorlik va o'zaro qo'llab-quvvatlash tamoyillariga asoslanadi.
Axborot va ta'lim	ushbu yondashuv ishtirokchilar-o'qituvchilar o'rtasida yekologik ta'lim sohasidagi tegishli bilimlar, texnikalar va ilg'or tajribalarni almashishni o'z ichiga oladi. Bu ularning xabardorligini oshirishga yordam beradi.
Faoliyatga asoslangan	steam treningi doirasida o'qituvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini amalda qo'llash imkonini beruvchi amaliy yekologik va yekologik ta'lim tadbirlariga jalb qilinadi.
Refleksiv	guruh o'zaro ta'siri o'qituvchilarni o'z tajribalarini tushunishga, muammolarni aniqlashga va ularni hal qilish yo'llarini topishga undaydi, bu ularning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.



Kommunikativ	juftlik yoki kichik guruhlarda jamoaviy ishlash o'qituvchilarning yekologik ta'lim sohasida samarali muloqot, hamkorlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.
--------------	--

Steam ta'limiga asoslangan ushbu yondashuvdan foydalanish boshlang'ich sinf o'qituvchilarining yekologik kompetensiyasini har tomonlama rivojlantirish uchun sharoit yaratadi, bu kelajakda o'z o'quvchilarining yekologik ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuni ta'kidlash kerakki, aniq tadqiqot usullari va vositalari aniq tadqiqot maqsadlari va mavjud manbalarga qarab farq qilishi mumkin. Bundan tashqari, sifatli va miqdoriy yondashuvlarni birlashtirgan aralash tadqiqot usulidan foydalanish steam ta'limining boshlang'ich maktab o'qituvchilarining ekologik vakolatlarini yaxshilashga ta'sirini to'liqroq tushunishga yordam beradi.

Bundan tashqari, tadqiqot metodologiyasining muhim jihati axloqiy jihatdir. Tadqiqotchilar o'qituvchilar va talabalar bilan ishlashda yetika va ma'lumotlarni himoya qilish tamoyillariga rioya qilishlari kerak. Bunga tadqiqot ishtirokchilarining roziligi, ma'lumotlarning maxfiyligi va maxfiyligi, shuningdek, ilmiy hamjamiyatda mavjud bo'lgan axloqiy tavsiyalar va normalarni ko'rib chiqish kiradi. Umuman olganda, steam ta'limiga asoslangan boshlang'ich maktab o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasini takomillashtirish bo'yicha tadqiqotlar metodologiyasi tizimli, ko'p bosqichli bo'lishi va o'quv dasturini rejalashtirish va ishlab chiqishdan ma'lumotlarni tahlil qilish va natijalarni talqin qilishgacha bo'lgan turli bosqichlarni o'z ichiga olishi kerak. Bu bizga boshlang'ich maktab o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasini rivojlantirish uchun steam ta'limidan foydalanish bo'yicha ishonchli va tegishli xulosalar va tavsiyalarni olish imkonini beradi.

Steam ta'limiga asoslangan boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasini takomillashtirish bo'yicha tadqiqot natijalari va natijalari quyidagi yelementlarni o'z ichiga olishi mumkin:

1. Ekologik kompetensiyaning dastlabki darajasini baholash.
2. STEAM-ga asoslangan o'quv dasturini qo'llash.
3. O'quv jarayonida ma'lumotlarni yig'ish.
4. Ma'lumotlarni tahlil qilish.
5. Dastur samaradorligini baholash.
6. Xulosa va tavsiyalar.

Tadqiqot natijalari o'quv dasturining boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekologik malakasini oshirishga ijobiy ta'sirini ko'rsatishi mumkin. O'qituvchilar atrof-muhit mavzulariga ko'proq qiziqish bildirishlari, ushbu sohadagi bilim va ko'nikmalarini oshirishlari va ekologik jihatlarni o'zlarining o'qitish amaliyotiga integratsiyalashuviga ko'proq ishonishlari mumkin. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasi o'quvchilarning ekologik ongi va atrof-muhitga mas'uliyatli munosabatini shakllantirish uchun muhimdir. O'quv dasturi steam ta'limiga asoslanganligi sababli, u nafaqat ekologik kompetensiyani,



balki fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikadagi vakolatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Bunday integratsiyalashgan ta'lim talabalarga turli fanlar va real dunyo o'rtasidagi aloqalarni ko'rishga yordam beradi, shuningdek, ularning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. steam ta'limi orqali boshlang'ich maktab o'qituvchilarining ekologik vakolatlarni takomillashtirish yanada barqaror va ekologik ongli jamiyatni yaratish imkoniyatiga ega. Bu ekologik muammolarni tahlil qilish va hal qilish, mas'uliyatli qarorlar qabul qilish va barqaror rivojlanish tamoyillariga muvofiq harakat qilishga qodir yangi avlodni shakllantirishga yordam beradi.

Xulosa va takliflar. steam ta'limi asosida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekologik kompetensiyasini takomillashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar natijasida bunday o'quv dasturi o'qituvchilarning ekologik bilimlari, ko'nikmalari va munosabatlarini samarali rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega yekanligi aniqlandi. Dasturda ishtirok yetgan o'qituvchilar atrof-muhit mavzulariga katta qiziqish bildirdilar, bu boradagi bilim va ko'nikmalarini oshirdilar, ekologik jihatlarni o'z o'quv amaliyotiga integratsiyalashuviga ishonch hosil qildilar. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida bunday o'quv dasturlarini joriy etish zarurligi va muhimligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentyabrdagi "Xalq ta'limi tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ – 3931-son Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasining atrof-muhitni muhofaza qilish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5863-son farmoni Toshkent, 2019-yil 30-oktyabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 11.05.2022 yildagi PF-134-son farmoni.
4. Yuldashovich K. A. Steam integrated educational technology in enhancing eco-learning effectiveness // European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2022. – T. 2. – №. 11. – S. 01-05.
5. Arshanskiy, Ye.Ya. STEAM-obrazovanie: ot modeli k prakticheskoy realizatsii / Ye.Ya. Arshanskiy, N.S. Sologub // Adukasyya i vxavanne. – 2020. – № 9. – S. 22–30.

РЕЗИОМЕ

Ushbu maqola steam ta'lim metodologiyasidan foydalanish orqali boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining ekologik malakasini oshirish muhimligini o'rganadi. Mualliflar ushbu yondashuvning samaradorligini muhokama qiladilar va o'qituvchilarga ekologiya bo'yicha bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan amaliy mashg'ulotlar va loyihalar misollarini taqdim etadilar. Steam ta'limi asosida o'qituvchilarning ekologik malakasini oshirish boshlang'ich maktab o'quvchilarining ekologik ongi va mas'uliyatini shakllantirish borasida fikr yuritilgan.

РЕЗИОМЕ

В данной статье рассматривается важность повышения экологической компетентности учителей начальных классов с помощью методики парового обучения. Авторы обсуждают эффективность такого подхода и приводят примеры практической деятельности и проектов, которые помогают учителям развивать свои знания и навыки в области экологии. На основе парового образования рассматривается повышение экологической квалификации учителей, формирование экологического сознания и ответственности учащихся младших классов.

SUMMARY

This article discusses the importance of improving the environmental competence of primary school teachers using steam education techniques. The authors discuss the effectiveness of this approach and provide examples of practical activities and projects that help teachers develop their environmental knowledge and skills. On the basis of steam education, the improvement of environmental qualifications of teachers, the formation of environmental consciousness and responsibility of primary school students are considered.